

UNIVERZA V MARIBORU
PEDAGOŠKA FAKULTETA
Oddelek za predšolsko vzgojo

DIPLOMSKO DELO

Doroteja Žalec

Maribor, 2019

UNIVERZA V MARIBORU
PEDAGOŠKA FAKULTETA
Oddelek za predšolsko vzgojo

Diplomsko delo

LUTKA – LJUBLJENKA SKUPINE, KOT MOTIVACIJSKO SREDSTVO ZA DEJAVNOSTI PRI KURIKULARNIH PODROČJIH V VRTCU

Mentorica:

Izr. prof. Sabina Šinko

Kandidatka:

Doroteja Žalec

Maribor, 2019

Lektorica in prevajalka: Anamarija Brudar, diplomirana medjezikovna posrednica

ZAHVALA

Zahvaljujem se mentorici Izr. profesorici Sabini Šinko, ker me je sprejela pod svoje mentorstvo, za svetovanje, pomoč in vodenje pri izdelavi diplomske naloge.

Hvala ravnatelju vrtca Cepetavček Mirna Peč, ki mi je omogočil izvedbo praktičnega dela.

Hvala vzgojiteljici Urški Gašperič za nasvete in spodbude ter za uspešno sodelovanje pri izvajanju praktičnega dela.

Iskreno zahvalo namenjam moji družini, ki me je celotno obdobje študija podpirala, ter vsem mojim prijateljem in kolegom, ki so me spodbujali in motivirali.

UNIVERZA V MARIBORU
PEDAGOŠKA FAKULTETA

IZJAVA

Podpisana Doroteja Žalec, rojena 4. 11. 1995 v Novem mestu, študentka Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru, smer Predšolska vzgoja, izjavljam, da je diplomsko delo z naslovom Lutka – ljubljenska skupine, kot motivacijsko sredstvo za dejavnosti pri kurikularnih področjih v vrtcu pri mentorici Izr. profesorici Sabini Šinko avtorsko delo. V diplomskem delu so uporabljeni viri in literatura korektno navedeni; teksti niso prepisani brez navedbe avtorjev.

Doroteja Žalec

Novo mesto, 2019

POVZETEK

V diplomski nalogi z naslovom Lutka – ljubljenska skupine kot motivacijsko sredstvo za dejavnosti pri kurikularnih področjih smo predstavili temo s področja lutk, saj je ta za predšolskega otroka izrednega pomena. Prek lutke se otrok brez skrbi in zadržkov izraža in razvija ter spoznava sebe in svet, v katerem živi. V teoretičnem delu smo na podlagi strokovne literature najprej predstavili lutko in vrste lutk. Opisali smo tudi dejavnosti z lutko in lutko v povezavi z ostalimi področja kurikula. Podrobno smo opisali lutko – ljubljenko skupine. V praktičnem delu je opisano izvajanje šestih dejavnosti s predšolskimi otroki, starih od 4 do 5 let. V ta del naloge smo vključili dnevne priprave, vsaki pripravi pa je sledila tudi kasnejša evalvacija in slikovno gradivo. Namen praktičnega dela v diplomski nalogi je bil ugotoviti, ali je lutka dobro motivacijsko sredstvo za dejavnosti pri kurikularnih področjih v vrtcu. Namen tega dela je spoznati tudi to, kako lutka vpliva na delo v vrtcu. Učinke lutke – ljubljenske skupine smo uporabili v motivacijskem delu za dejavnosti pri kurikularnih področjih. Ugotovili smo, da je lutka dobro motivacijsko sredstvo za dejavnost, saj otroke spodbudi k poslušanju, opazovanju in sodelovanju.

KLJUČNE BESEDE: Lutka – ljubljenska skupine, predšolska vzgoja, otrok, dejavnosti z lutko, motivacija, kurikularna področja.

ABSTRACT

The thesis “Using puppets as an effective strategy for curricular group activities” represents puppets as an extraordinary strategy when working with pre-school children. It is through puppets that children are able to express themselves carelessly, without any restraints, helping them grow and get to know themselves as well as the world they live in. At the beginning of the theoretical part, the puppet is represented, together with different types of puppets on the basis of the scientific literature. What follows are puppet activities and puppets in connection with other fields of curriculum. Afterwards, the puppet as a popular tool within preschool groups is described in more detail. The practical part comprises six activities performed with 4-5 years old pre-schoolers. This part includes daily preparations together with evaluations and pictures of each activity. The purpose of the practical part is to discover if puppets prove to be an effective motivation strategy for curricular activities in pre-schools. Another aim of this work is to discover how puppets effects work in preschool: whether its effects are positive or negative. The effects of the puppet as the popular tool within groups were reviewed in the motivational part describing activities connected with different fields of curriculum. The descriptive method is used, together with descriptions of facts, relations and processes without any explanations. Practical method is applied as well in this thesis.

KEY WORDS: Puppet - group’s favourite, pre-primary education, child, puppet activities, motivation, fields of curriculum.

Kazalo vsebine

Kazalo slik:	vi
1. UVOD	1
1. TEORETIČNI DEL	2
1.1 Lutka	2
2.1 Vrste lutk	3
2.1.1 Ročne lutke	3
2.2.2 Lutke na palici	4
2.2.3 Lutke na nitkah	5
2.2.4 Ploske lutke	5
2.2.5 Mimične lutke	6
2.2.6 Maske	6
3. Otrok in lutka	7
3.1 Lutka, ljubljena skupine	7
3.2 Socialna in čustvena rast z lutko	8
4. Dejavnosti z lutko	9
5. Lutka kot motivacijsko sredstvo	10
5.1 Lutka v povezavi z jezikom	11
5.2 Lutka v povezavi z umetnostjo	12
5.3 Lutka v povezavi z naravo	13
5.4 Lutka v povezavi z družbo	13
5.5 Lutka v povezavi z gibanjem	14
5.6 Lutka v povezavi z matematiko	14
6. PRAKTIČNI DEL	16
6.1 Opis vrtca in skupine	16
6.2 Opis	16
6.3 Namen	16
6.4 Podrobna opredelitev	16
6.6 Vzorec raziskovanja	17
6.7 Postopek zbiranja podatkov	Napaka! Zaznamek ni definiran.
6.8 Cilji	17
6.9. Priprave in evalvacije	17
6.9.1. Priprava za prvi dan	17
6.9.2. Priprava za drugi dan	21
6.9.3. Priprava za tretji dan	25

6.9.4.Priprava za četrty dan	29
6.9.5.Priprava za peti dan.....	33
SKLEP	50
LITERATURA.....	51

Kazalo slik:

SLIKA 1: LUTKA ZOJA POZDRAVI OTROKE	19
SLIKA 2: LUTKA ZOJA KAŽE FOTOGRAFIJE KRAJA MIRNA PEČ	20
SLIKA 3: LUTKO ZOJO POLOŽIMO V VOZIČEK	20
SLIKA 4: SPREHOD DO KRAJA MIRNA PEČ	21
SLIKA 5: POSLUŠANJE PRAVLJICE	23
SLIKA 6: REŠEVANJE DELOVNIH LISTOV	24
SLIKA 7: REŠEVANJE DELOVNIH LISTOV	24
SLIKA 8: IGRA SPOMIN	25
SLIKA 9: PLES MOJ MEDVEDEK JAKA	28
SLIKA 10: SPOZNAVANJE GEOMETRIJSKIH OBLIK	31
SLIKA 11: RAZVRŠČANJE PREDMETOV PO GEOMETRIJSKI OBLIKI	32
SLIKA 12: RAZVRŠČANJE PREDMETOV PO GEOMETRIJSKI OBLIKI	32
SLIKA 13: GIBANJE Z OBROČI.....	33
SLIKA 14: LUTKA ZOJA PROSI OTROKE ZA POMOČ PRI POBIRANJU OBLAČIL.....	39
SLIKA 15: OTROCI SKOZI POLIGON POBIRAJO OBLAČILA ZA LUTKO ZOJO	40
SLIKA 16: POBIRANJE OBLAČIL MED POLIGONOM.....	40
SLIKA 17: OBEŠANJE OBLAČIL S ŠČIPALKO NA VRVICO	41
SLIKA 18: ZOJA POKAŽE OTROKOM PAJKA, KI GA JE SREČALA V GOZDU	47
SLIKA 19: V GOZDU POIŠČEMO PAJKOVO MREŽO	47
SLIKA 20: PAJKOVA MREŽA	48
SLIKA 21: PREPOZNAVANJE GOZDNIH PREDMETOV Z ZAPRTIMI OČMI	48
SLIKA 22: PREPOZNAVANJE GOZDNIH PREDMETOV Z ZAPRTIMI OČMI	49

1. UVOD

Kadar smo notranje motivirani, ne potrebujemo spodbud ali kaznovanja, ker je aktivnost že sama po sebi nagrada. Motivacija, ki izvira iz dejavnikov, kot so interes ali radovednost, se imenuje intrinzična ali notranja motivacija. To je naravna težnja iskanja in osvajanja izzivov, pri kateri sledimo osebnim interesom.

Vzgojitelji moramo pri otrocih že na samem začetku zbuditi zanimanje in navdušenje za posamezne dejavnosti. Pri tem je najpomembnejše, da privabimo pozornost otrok, premagujemo njihovo pasivnost in jih usmerimo v nadaljnje aktivnosti. Z osredotočanjem pozornosti otrok odvrnemo tudi morebitne disciplinske težave, še preden se pojavijo. Zato moramo začetne dejavnosti zelo natančno izbrati, se prilagoditi starosti in strukturi skupine (Woolfolk, 2002).

Lutko lahko uporabimo kot čudovito vzgojno sredstvo, ki spodbuja otrokov razvoj, ga motivira in obenem spodbudi k različnim dejavnostim. Je čudovito motivacijsko sredstvo v roki otroka ali odraslega. Lutko lahko v vrtcu uporabimo na najrazličnejše načine in na vseh področjih. Pri matematiki, naravi, jeziku, umetnosti, gibanju in družbi. Otrokovo izražanje z lutko je njegov način sporočanja osebnega mnenja o okolju, ki ga obdaja.

Lutka pomaga pri komunikaciji, ki je tako pomembna za otrokovo pozitivno samopodobo. Lutka pomaga otroku v stresnih situacijah in prispeva k boljšemu razumevanju. V skupini se tako izboljša socializacija med otroki (Majaron, 2002).

Temo smo si izbrali, ker so se nam lutke vedno zdele zanimiva motivacija za otroke. Kadar smo opazovali druge vzgojitelje, ki so uporabljali lutke, smo vedno opazili, da so bili otroci motivirani in navdušeni. Tako se nam je zdela ideja zanimiva, da z lutko, ljubljenco skupine, motiviramo otroke za dejavnosti pri kurikularnih področjih.

1. TEORETIČNI DEL

1.1 Lutka

Lutka je umetno izdelana figura, ki večinoma predstavlja osebo ali žival. Obstajajo številne vrste lutk, ki so uporabljene v okviru lutkovnega gledališča, televizijske ali filmske produkcije in kot krojaške lutke v izložbah trgovin. Lutke so lahko premične ali nepremične. Premične se delijo na ročne lutke, ki se nataknejo na prste roke, na senčne lutke, pri katerih je vidna samo njihova senca na platnu, in marionete ali viseče lutke – lutke na nitkah. V vrtcu lahko vzgojitelj lutke uporablja kot motivacijo za dejavnost, za pripovedovanje zgodb ali za pogovarjanje z otrokom. Ta lutka lahko postane otrokov najboljši prijatelj in zaupnik. Z njo otrok vzpostavlja simbolično komunikacijo, ki ni stresna in ne zahteva obvladovanja besedišča, omogoča pa čustveno reakcijo. Učenje prek ustvarjalne igre z lutkovnimi elementi otrok čuti kot igro z določenim ciljem. Učenje sprejme kot dejavnost in ustvarjalnost na najrazličnejših področjih. Otroci imajo vedno cilj, da lutko oživijo v komunikaciji s samim seboj, s prijateljem ali z drugo lutko. Vzgojitelj lahko z lutko odkriva otrokove talente in ustvarjalne potenciale. Z lutko lahko osvajamo nove vsebine in spodbujamo socializacijo (Korošec, Majaron, 2002).

Lutka je simbol, ki ga animator uporablja za ponazoritev lika-človeka. Lutka predstavlja tip, stalni karakter. Kot vizualni simbol je lutka stilizacija realnosti: reprezentacija človeštva, edinstven in pretiran karakter, njene emocije in dejanja so pretirana in tako je zmožna ustvariti intenziven, intelektualen in čustven vpliv na občinstvo (Šinko, 2008, str. 133).

Lutka je idealni model za absolutno abstraktnost. Je ustvarjeno. Njen stvarnik je človek, ki je hkrati tudi sam ustvarjen. Za razliko od svojega stvarnika pa je tudi umrljivo, kar niti lutka niti bog nista. Prvo zato ne, ker ni živa in drugo, ker ni večna (Trefalt, 1993, str. 11).

Skozi lutko lahko pedagoški delavci posredujejo svoje stališče, mnenje in misel otroku. Lutka je lahko tako posrednik, vzgojiteljev pomočnik. Hkrati pa tudi otroci lažje navežejo stik z vzgojiteljem (Borota, Geršak, 2006).

Lutko lahko uporabimo pri različnih dejavnostih v vrtcu: pri dnevni rutini, prihodu otrok, pri prosti igri, med hranjenjem, pri vodenih pogovorih. Pomembno je, da se zavedamo ciljev, ki jih pri tem dosegamo. Z lutko lahko dosegamo vse cilje, ki jih zajema kurikulum za vrtce.

Svet lutk je prvo srečanje otroka z gledališčem. Lutka počne vse tisto, kar bi rad počel sam. S pomočjo lutke se otrok nauči vztrajnosti in drugačnega komuniciranja. Lutkovna dramatizacija je idealna oblika učenja komuniciranja. Lahko je prepričljiv posrednik pisane besede, likovnosti in glasbe. Otroka napolni z ljubeznijo in toploto ter v njem prebudi željo po ustvarjanju. Otrok, ki bo v vrtcu preživel nekaj časa z lutkami, si bo krepil samozavest, vztrajnost in natančnost, se navajal na sodelovanje v skupini in pri tem sproščal odvečno energijo (Golub, 2003).

Ko govorimo o tehniki igralec – lutka, mislimo na odkrito animacijo. Pri tej tehniki je igralec – lutkar na odru viden in nastopa skupaj z lutko, ki jo drži pri sebi. Ta tehnika je izredno primerna za uporabo v terapevtske namene. Osnovno pravilo tega načina igre je, da lutko gledamo, kadar govori, ko pa spregovorimo mi, ona gleda nas. Če se tega ne držimo, gledalcem ne bo jasno, kdo v določenem trenutku na odru govori. Razen seveda, če smo tako spretni, da znamo govoriti iz trebuha, kar pomeni, da znamo lutko interpretirati z minimalnim ali celo brez vidnega odpiranja naših ust. V tem primeru prej napisano osnovno pravilo tehnike igralec – lutka ne drži oziroma ni tako nujno in se mu igralec na odru vidno prilagaja (Brezničar idr, 2014).

Srečanje z občinstvom, naj bodo to vrstniki z oddelka, sosednje igralnice ali starši, prinaša nastopajočim vedno posebno vznemirjenje, saj je vsak nastop izmenjava energije med izvajalci in občinstvom, to je povezava, ki je ne more nadomestiti nobena druga motivacija. Dragoceno je, da imajo otroci dober zgled, vzgojitelja, ki zna presenetiti s predstavitvijo in animacijo različnih vrst, ne le z ročno lutko. Spodbuda za otroke, da zaigrajo predstavo pa je obisk lutkovnega gledališča. Dobra predstava v otroku sproži vznemirjenje in ustvarjalnost. Tako doživetje pripravijo vzgojiteljice ali gostujoča lutkovna skupina. Otroci lahko obišejo tudi lutkovno gledališče.

2.1 Vrste lutk

2.1.1 Ročne lutke

Ročno lutko si natakemo na dlan oziroma na roko. Vodimo jo z dlanmi in prsti, ki so skriti za lutkovnim odrom ali paravanom. Ročna lutka je med vsemi lutkami na odru najživahnejša, saj se lahko zelo hitro premika po odru. Sestavljena je iz dveh glavnih delov: trupa in glave. Glavo največkrat natakemo na kazalec, za trup pa uporabimo kostum lutke. (Varl, 1997, str. 4-5).

Ročna lutka se je pojavila že v 17. stoletju in je še danes nepogrešljiva med igračami za domišljijško in ustvarjalno igro. Z lutko na roki se otrok poistoveti z različnimi osebami ali živalmi. Večji otroci se vživijo v različne vloge in tako izražajo svoje želje, skrbi, stiske, veselje in radost. Z lutko pa se mlajši otrok rad poigra čisto sam, čeprav največkrat sodeluje v lutkovni igrici. Pri ročni lutki glavo izdelamo iz penaste gume, nato dodamo lase iz volne. Za oči, nos in usta pa nalepimo gumbe, nato iz blaga sešijemo preprosto obleko. Igralec jo natakne na roko kot rokavico in jo animira s tremi prsti (Golub, 2003).

Pri izdelavi moramo paziti, da lutk ne naredimo prevelikih, saj jih tako naša dlan ne bi mogla dobro obvladovati. Glava je najpomembnejši del ročne lutke in ta ne sme biti prevelika. Najpomembnejše so lutkine oči, s katerimi lutka komunicira (Varl, 1997, str. 5- 19).

Za ročne lutke lahko uporabimo hlačne nogavice s stopalom, ki jih napolnimo s polnilom, da dobimo tršo glavo. Za vrat lahko uporabimo tulec ali pa ga izdelamo sami. Tulec učvrstimo z elastiko (Brezničar idr., 2014, str. 40).

2.2.2 Lutke na palici

Lutke na palici so primerne za mlajše otroke, saj so enostavne za izdelavo. Lutka je dvodimenzionalna, in to upoštevamo že pri izdelovanju in kasneje pri igranju. Lutko zarišemo na lepenke, papir ali karton in jo nato izrežemo. Pobarvati ali prelepiti jo moramo z obeh strani. Lutki lahko naredimo tudi gibljive okončine ali jo pustimo negibno. Igralec jo vodi na palčki, paziti pa mora, da se lutka ne bo preveč vrtela in obračala (Golub, 2003).

Najpomembnejši del lutke je glava. Na njej so oči, bistveno komunikacijsko čutilo. Glava je največkrat okrogle ali jajčaste oblike. Za glavo lahko uporabimo že pripravljene krogle, največkrat pa glavo izdelamo sami. Na glavo lahko prilepimo nosek, oči, lase in ušesa. Pri glavi je pomembna njena nasaditev na palico, lesen količek ali varjeno železno palico. Vsaka palica, ki jo izberemo za osnovno lutkino vodilo, mora imeti na tistem koncu, ki ga vlepimo v glavo, prečni križ. Vlepljen v glavo bo tako preprečeval vrtenje vodila v glavi. Nato palico vlepimo v glavo tako, da lutka gleda navzdol k otrokom, k publiki. Vodilo lutke je lahko daljše ali krajše. To je odvisno od tega, kako visoko moramo z lutko igrati na sceni ali paravanu in od tega, kako smo visoki sami. Osnovno pravilo pri lutkah na palici je, da se jih enostavneje in boljše animira, če so vodila krajša. Lutke na palici imajo velikokrat roke kot pomagala pri animaciji, lahko pa so le dopolnilo k proporcu lutkinega telesa. Tako kot glava so tudi dlani pomemben del lutke.

Dlan mora biti dovolj velika. Zavzeti mora tretjino do polovico lutkinega obraza (Varl, 1995, str. 4-17).

Varl Breda (1995) lutke na palici razdeli v štiri velike skupine:

- Lutke na palici brez dodatnih vodil
- Lutke na palici z živo roko
- Lutke na palici z vodili
- Lutke na dveh palicah

2.2.3 Lutke na nitkah

Lutke na nitkah veljajo za zelo zahtevne lutke. Imenujemo jih marionete. Vodimo jih z nitkami, ki so pritrjene na leseni križ. Lutkar mora biti zelo spreten, da jih oživi, zato za predšolske otroke niso primerne. Narejene so iz najrazličnejšega materiala, imeti pa morajo vse okončine in sklepe, kot da so živa bitja. Lutke morajo biti stabilne in umirjene. Poleg vsega ostalega gibanja morajo lutke tudi hoditi, plesati, skakati in leteti. Sklepi, ki jih imajo lutke, omogočajo gibanje posameznih delov. Lutkar usmerja gibanje lutke prek vodila. Profesionalni lutkarji zelo radi igrajo z marionetami, za predšolske otroke pa sta animacija in izdelava marionet zelo zahtevna. Pri delu potrebujejo pomoč izkušenega lutkarja (Varl, 1995, str. 4-7).

2.2.4 Ploske lutke

Ploska lutka je vsak lik, ki ga izrežemo iz kartona ali vezane plošče, pritrdimo na osnovno vodilo in mu naredimo kakšen gibljiv sklep. Je dvodimenzionalna, kar pomeni da nima stranske mase, nima debeline in se posledično na odru tudi ne more obračati. Ploska lutka se ne more igrati z rekviziti. Animacija ploske lutke je dokaj zahtevna, saj moramo paziti, da je ne zasukamo preveč, saj se s strani hitro izgubi. Izdelava teh lutk je enostavna, zato so te lutke primerne za vrtec, kjer si jih otroci lahko izdelajo sami. Ploske lutke so pritrjene na posebnem vodilu, tanjši leseni palici ali žici. Vodilo le zalepimo na hrbtno stran lutke. Risba je osnova za plosko lutko, to pobarvamo, izrežemo in jo pritrdimo na vodilo (Varl, 1997, st. 4- 28).

Med ploske lutke uvrščamo senčne lutke, pri katerih opazujemo premik lutkine sence na platnu. Senčna lutka je osvetljena od zadaj in predstavlja figuro na palici v dveh dimenzijah, v širini in višini (Varl, 1997, str. 4-5).

2.2.5 Mimične lutke

Mimična lutka je nastala v želji, da bi čim bolj karikirano posnemali človeka, ki s poudarjenim gibanjem čeljusti spominja na odpiranje ust pri človeku ali odpiranje in zapiranje gobca pri živalski figuri. Počasno ali hitro, popačeno ali tresoče se odpiranje ust ali gobca poudarja karakter in s tem posebne lastnosti lika, ki ga lutka predstavlja. Za najbolj prepričljiv premik čeljusti potrebujemo svojo dlan, ki s premikanjem palca proti ostalim štirim prstom spominja na delovanje čeljusti. Premikanje čeljusti, torej odpiranje in zapiranje ust ali gobca, pa mora biti izredno preišljeno, saj avtomatizem takšno animacijo hitro spremeni v banalnost in neko površno gibanje, ki je samo sebi namen. Mimične lutke delimo v tri skupine:

- ročne mimične lutke, takšne, ki si jih na roko nataknemo z enim prstom (rokavička),
- naglavne mimične lutke, ki so po videzu podobne naglavnim lutkam, razlika pa je v tehnologiji, notranji konstrukciji in v vodenju lutke,
- mimične lutke z vodilom – Dobimo jih, kadar v lutkin trup vgradimo poseben patent s katerim premikamo lutkina usta in s tem mimiko obraza. (Varl, 1997, str. 14-15).

Za mimično lutko lahko uporabimo nogavico s peto ali daljši del hlačne nogavice s stopalom. Iz blaga in polnila s pomočjo elastike oblikujemo kroglici ter ju prišijemo na nogavico. Iz pene oblikujemo ušesa in jih nalepimo na glavo. Iz blaga izrežemo oči, usta in nosnice ter jih nalepimo. Grivo izdelamo iz volne. Lutkino glavo lahko zaradi večjega volumna napolnimo s polnilom.

Mimične lutke so ime dobile po svojih bogatih mimičnih sposobnostih, ki so značilne za lutke. Vodimo jih od spodaj navzgor, omogočajo spremembe obrazne mimike, nudijo gestikulacijske zmožnosti, uporabo rekvizitov in dinamičnost gibanja (Trefalt, 1993, str. 59-60).

2.2.6 Maske

Maska je odraz človekove potrebe, da se skrije za nekom drugim in vsaj za krajši čas postane nekdo drug. Ob vsem simbolnem pa je maska v prvi vrsti likovni izdelek, ki postane živ tisti trenutek, ko ga človek napolni s svojo energijo. Tudi otroci se radi šemijo, preoblačijo v mamine obleke in si natikajo klobuke. Še z večjim veseljem izdelujejo maske po svoji zamisli. Najljubše so jim take, v katerih jih nihče ne prepozna. Maske niso tipične lutke. Maska je predmet za

zakritje obraza ali glave, lahko pa označuje celotno preobleko. Maske, ki jih danes uporabljamo v gledališču in ob pustovanju, delimo v tri velike skupine: Obrazne maske, naglavne maske in maske celega telesa (Varl, 1997, str. 4).

3. Otrok in lutka

Preprosta vzgojiteljeva lutka otroka spodbudi k lastni ustvarjalnosti. Lutke, ki jih otroci izdelajo in uporabijo v svoji predstavi, so lahko zelo preproste. Ni pomembno, kako lutka izgleda, ampak kaj otrok čuti do nje. Ni treba, da lutka-medved, ki jo je izdelal otrok, izgleda kot pravi medved, potrebna je samo otrokova vera v to lutko. (Renfro, 1982, str. 24).

Lutka je igrača, je maska, je sovrstnik. Lutka je spodbuda za akcijo in je lahko motivacijsko sredstvo. Pomaga pri osamljenosti in otroku dela družbo. Z lutko se otroku izboljšuje komunikacija, tako besedna kot nebesedna. Otrok si z lutko krepi samozavest, spretnost, samoobvladovanje in strpnost. Vzgojitelju predstavlja sredstvo za poučevanje in učenje otrok (Korošec in Majaron, 2002).

3.1 Lutka, ljubljena skupine

Že prvi dan, ko otroci pridejo v vrtec, jih sprejme lutka – naivna, razigrana, radovedna, živahna ali žalostna. Ta lutka je z otroki vsak dan in jih spremlja ob različnih priložnostih: ob jutranji dobrodošlici, pri prepoznavanju barv, utrjevanju prvega glasu, pri dogovoru o opravilih v igralnici ali kar tako. Prizori so vedno improvizirani in prilagojeni spodbudam otrok. Neverjetno je, kako otroci lutki verjamejo, in sicer, da jih gleda, da se z njimi uči in jih poslušajo. Otroci verjamejo v njeno iskrenost, ki se pri odraslih mnogokrat izgubi (Korošec, 2004).

Vzgojitelj se otroku s sporočanjem skozi lutko približa in pridobi njegovo zaupanje. Naenkrat postane lutkar, pravljicar, ustvarjalec nečesa magičnega. Otroci takšnega vzgojitelja vidijo kot osebo, ki prinaša v skupino veselje, zadovoljstvo in vznemirjenje. To je seveda največ, kar si lahko vzgojitelj želi. S tem so zagotovljeni osnovni pogoji za nemoteno vzpostavljanje medosebne komunikacije (Korošec, Majaron, 2002).

Otrok lutki verjame bolj kot odraslemu, čeprav lutka oživi šele, ko jo ta ista oseba animira s pogledom, z gibom in z glasom. Oživljena lutka ima dušo in življenje, v katerega otrok brezpogojno verjame. Otrokova vera v lutko vzgojitelju omogoča, da s pomočjo lutke z njim

uspešno komunicira. Lutka lahko otroka pohvali, opozori na napako ali pa otroku preprosto prisluhne ob stiski ali veselju. Stališče lutke bo otrok lažje sprejel, saj je lutka avtoriteta, ki si jo je izbral sam, in mu ni bila vsiljena. Izkušnje tistih, ki so uporabljali lutko, so pokazale, da lutka, ljubljenska skupine, ki je z otroki v vsakem trenutku, bistveno pripomore k boljši komunikaciji v skupini (Majaron, 2002).

Pri posredovanju vzgojno-izobraževalnih vsebin nam lahko veliko pomaga lutka – ljubljenska skupine. Otroci lutki zaupajo. Vzgojiteljico imajo radi, a vendarle predstavlja avtoriteto. Lutka pa je eden izmed njih – ima enake težave, enake strahove, enako željo po igri. Čeprav lutka oživi šele v rokah vzgojiteljice, verjamejo, da je z njimi čisto nova oseba in tej osebi lahko popolnoma zaupajo. Prepričani so, da za skrivnosti, ki si jih delijo z lutko, vzgojiteljica ne ve, čeprav je lutka živela v njenih rokah. To je tista magična moč, ki jo ima samo lutka (Korošec, Majaron, 2002).

Delo z lutkami omogoča otrokom doseči vse zgoraj omenjene cilje, ki so del kurikulumu za vrtce. Otroci si pridobijo sposobnosti za reševanje problemov; izboljšajo fino motoriko; sposobnosti poslušanja; naučijo se sprejemati in dajati ideje; opazujejo svet z vsemi čutili; zapomnijo si, kaj so opazovali, nato pa obdelajo in oživijo z lutkami ter delo ovrednotijo (Korošec, 2009, str. 22).

3.2 Socialna in čustvena rast z lutko

Otroci se ob igri z lutko učijo komunikacije, socializacijskih spretnosti in tudi reševanja manjših konfliktov. Med otroki se začne razvijati solidarnost, medsebojna pomoč in dopuščanje različnosti. Lutki lahko otrok zaupa svoje težave, odpravlja nesporazume in skozi vzpostavlja simbolno komunikacijo z okoljem. (Korošec, Majaron, 2002).

Otroci se morajo spoštovati, poslušati, sprejemati ideje drugih in biti pozorni na čustva in reakcije ostalih v skupini. Pri delu si bodo medsebojno pomagali in sodelovali, saj bodo imeli vsi pred seboj cilj, ki ga želijo doseči (Borota, Geršak, Korošec in Majaron, 2006).

Lutka izboljša komunikacijo med vzgojiteljem in otrokom, saj mu pomaga pri vzpostavljanju stika z otroki (Korošec, 2003).

4. Dejavnosti z lutko

Otroci naj se v lutkovne interesne dejavnosti vključujejo prostovoljno, v skladu z lastnimi interesi. Otrok nikoli ne silimo v dejavnosti, v katerih ne želijo sodelovati. Najprej jim omogočimo, da lutkovno interesno dejavnost spoznajo in se o vključitvi odločijo sami. Pri lutkovni interesni dejavnosti se jim razvijajo pozitivne značajne lastnosti, kot so vztrajnost, samozavest, potreba po uveljavljanju, sodelovanju v skupini in pomoči sošolcem. Sproščajo pa tudi odvečno energijo, manj časa preživijo pred televizorjem in računalnikom, med vzgojitelji in otroki pa se razvijajo prijateljski odnosi. Otrokom se pri lutkovni interesni dejavnosti razvijajo različna nagnjenja, sposobnosti in estetski pojmi, obenem pa se poglobljajo tudi njihovo razumevanje glasbene, likovne in plesne umetnosti. Krepijo se tudi pripravljenost za delo in tehnične sposobnosti, otroci pa se navajajo na uporabo pripomočkov in lepo branje, recitiranje in deklamiranje. Ob delu se otroci sprostijo, razživijo in razvedrijo (Golub, 2003, str. 7).

Starejši otroci in odrasli imajo na voljo več metod dela z lutko. N. Renfro in T. Hunt (1982) ter V. Korošec (2006) izpostavljajo šest različnih metod oziroma vrst dejavnosti z lutko:

- Spontana igra z lutko: Preprosta oblika lutkarstva, ki se zgodi spontano, brez posredovanja odraslih.
- Priprava prizorov z lutko: Prizori se pripravljajo ob improviziranih dialogih in gibanju. Otroci niso omejeni z odrom, svobodno pohajkujejo po igralnem prostoru in raziskujejo gibanje svojega telesa v odnosu do svoje lutke.
- Pripovedovanje z lutko: Pripovedovati zgodbo, otroke učiti pesem, predstaviti poezijo. Gre preprosto za pripovedovanje zgodb s pomočjo lutk.

- Pogovarjanje skozi lutko: Ko lutko animira učitelj, otrok pozabi nanj in vso svojo pozornost usmeri v lutko. S tem so podrtе vse ovire v medsebojni komunikaciji. Komunikacija skozi lutko pomaga razvijati otrokove verbalne sposobnosti. V večkratni in kontinuirani igri z lutko se bo lažje izražal in lažje razumel sebe. Če bo lutka, ljubljenska skupine, vsak dan odšla h komu na dom, bo s tem narejena povezava med vrtcem in domom. Nekaj, kar pripada celotni skupini, vrtčevskemu okolju, je tudi z otrokom doma. Posledično se izboljšata zaupanje in komunikacija. Ker vzgojitelj predstavlja avtoriteto, se otrok lutki lažje zaupa. Otrok bo ob lutki lažje spoznal, razumel in tudi delil svoje notranje misli in čustva (Korošec, 2006, str. 129).
- Izdelava lutke: Ob izdelavi lutke bo otrok razvijal fino motoriko, koordinacijo roka-oko, spoznaval različne materiale, širil znanje o pojmih, izražal čustva že ob kreiranju lika ipd. In nenazadnje, otrok bo lutko, ki jo je sam izdelal, cenil bolj kot katerokoli drugo in z njo vzpostavil intimen in pristen odnos.

Metode se po večini prepletajo in povezujejo. Od vzgojitelja pa je odvisno, kateri bo namenil največ pozornosti (Brezničar idr., 2014, str. 35)

5. Lutka kot motivacijsko sredstvo

Motivacija je psihološki element, ki spodbuja organizem, da ravna v skladu s svojimi cilji, željami, potrebami in notranjo kontrolo. Nanjo lahko gledamo kot na gonilno silo, ki nas prisili, da ravnamo v skladu z nekim ciljem, ali pa to vedenje še dodatno okrepi. Lakota denimo je motivacija, ki v nas vzbudi željo po tem, da bi jedli (pridobljeno po: <https://sl.wikipedia.org/wiki/Motivacija>, dne: 3. 2. 2019).

Pojem motivacije različne smeri in raziskovalni pristopi razlagajo različno, vsi pa se skladajo z opredelitvijo, da je motivacija:

- občutena napetost, ki je usmerjena k ali proti nekemu ciljnemu objektu
- notranji proces, ki vpliva na vztrajnost, smer in intenzivnost k cilju usmerjenega vedenja
- specifična potreba, želja ali hotenje, ki spodbudi k cilju usmerjenemu vedenju

Motivacija je psihološki proces, ki spodbuja in usmerja naše vedenje ter se nanaša na z njim povezana čustva, misli, prepričanja, stališča, pojmovanja in druge psihične vsebine. Vzroki

motivacije so lahko notranji ali zunanji. Notranji vzroki so fiziološki procesi, goni, cilji, potrebe, vrednote, zamisli itd., zunanji vzroki pa pobude, pritiski, kulturno in socialno okolje, dražljaji in situacije. Motivacija je duševni proces, ki s pomočjo različnih motivov ali teženj, to so lahko potrebe, vrednote, želje, ideali ali nagoni vodi vedenje ljudi in jih usmerja k določenim ciljem. Motivacijski procesi lahko potekajo zavedno z uporabo volje ali nezavedno. V človeku se sprožijo vsakič, ko nastane potreba, ki jo moramo zadovoljiti. Ko nastane kakršnokoli neravnovesje, ljudje to začutimo v obliki neprijetnega občutka. Občutimo potrebo, težnjo, da bi nekaj storili in tako vzpostavili stanje ponovnega ravnotežja (pridobljeno po: <https://sl.wikipedia.org/wiki/Motivacija>, dne 3. 2. 2019).

Lutka je lahko odlično motivacijsko sredstvo v vrtcu. Uporabimo jo lahko na veliko različnih načinov. Lutka deluje magično, prinaša prijetno vznemirjanje in visoko motivacijo. Lutka zadovoljuje tudi temeljne otrokove potrebe, kot so potreba po ljubezni, potreba po svobodi govora, mišljenja, izražanja in gibanja. Otrok se z lutko igra, smeje, zabava in je sproščen (Korošec, 2006).

5.1. Lutka v povezavi z jezikom

Otroci se učijo jezika ob poslušanju vsakdanjih pogovorov in pripovedovanju literarnih besedil, ob poslušanju glasnega branja odraslih, z opisovanjem, pripovedovanjem, ob rabi jezika v domišljajskih igrah, dramatizacijah, izmišljanju zgodbic in pesmic, ob učenju otrok do otrok, v različnih socialnih igrah, pravljičah, izštevankah, rimah, šaljivkah, ugankah in besednih igrah. Jezikovna dejavnost v predšolskem obdobju, ki je najpomembnejše obdobje za razvoj govora, vključuje široko polje sodelovanja in komuniciranja z odraslimi in otrok. Otroci se v tem obdobju učijo izražati izkušnje, čustva, misli in razumeti sporočila drugih (Kurikulum, 1999).

Lutka je v dejavnostih z jezikom izredna pomočnica pri razvijanju verbalne in neverbalne komunikacije. Zavedati se moramo, da od otroka ne bomo dobili prvih besed, igra z lutko pa bo spodbudila njegovo fantazijo in mu pomagala pri pripovedovanju. Cilje iz učnega načrta je lažje doseči z lutko oziroma z metodiko lutkovne in gledališke vzgoje z različnimi dejavnostmi. Lutka na rokah vzgojitelja išče začetni in končni glas, zloguje in z njo vzpostavlja vsakodnevno komunikacijo v jutranjem krogu, pri pripravi na malico ali počitek. Z lutkami otroci pripravijo prizore in tako vadijo dialoško sporazumevanje. Besedno umetnost nadgradijo z gledališkimi izraznimi sredstvi. Lutka otrokom pomaga, da pred skupino

nastopajo spontano in doživeto. Ob kreativni igri z lutko si bogatijo besedni zaklad in se lažje identificirajo s književno osebo po poslušanem umetnostnem besedilu (Korošec, 2004).

Igra z lutko otroka pripelje do simbolne igre in s tem do igre vlog. Pomembno je, da odrasli spodbujajo otroke pri govorjenju, da z njimi ponavljajo in širijo njihov besednjak ter se prilagajajo temi pogovora. Pomembno je, da odrasli na otrokove gibe in glasove pravilno reagirajo, in jim s tem nudijo informacije o menjavanju vlog.

Cilji na področju jezika, zapisani v kurikulumu za vrtce (1999), ki jih lahko uresničujemo prek lutk, so:

- spodbujanje ustvarjalnega izražanja v jeziku,
- razvijanje neverbalnih komunikacijskih spretnosti,
- razvijanje jezikovnih zmožnosti,
- otrok se uči samostojno pripovedovati,
- stimuliranje in povečanje domišljije,
- razvijanje spontanega besednega izražanja,
- pridobivanje občutka za vrednotenje literature,
- pridobivanje sposobnosti za reševanje problemov.

5.2 Lutka v povezavi z umetnostjo

Otrok na področju umetnosti ustvarja in izumlja. Z umetnostjo se otrok izraža in komunicira, s čimer razvija svojo sposobnost uporabljanja simbolov. V risbi, plesu ali glasbi lahko ustvari nekaj, kar predstavlja nekaj drugega (Kurikulum za vrtce, 1999).

Otroku moramo dati priložnost, da se z lutko svobodno izraža, eksperimentira, jo preizkuša v različnih odnosih in vlogah, z njo improvizira, pri tem pa ga vzgojiteljica spodbuja (Potokar, 2010).

Umetnost otroku omogoča udeleževanje ustvarjalnih potencialov, ki se kažejo v otrokovem igrivem raziskovanju in spoznavanju sveta, ki je zanj neizčrpen vir motivacije, navdiha in vsebin na vseh področjih dejavnosti (Bahovec idr., 1999, str. 37).

V gledališču, kulturnem domu ali vrtcu si lahko otroci ogledajo lutkovne predstave. Tako otroci spoznajo gledališče. Ogled predstave je lahko odlična spodbuda za pripravo lastne, preproste improvizirane predstave. Tako lahko sodelujejo vsi otroci in si sami izdelajo kostume in lutke, ki nastopajo v zgodbi. Pomembno je, da vzgojitelj otrokom ponudi izdelovanje in spoznavanje vseh vrst lutk. Tako skozi izdelavo lutk otrok spoznava in ustvarja z različnimi likovnimi tehnikami. Pri izdelavi pustimo otrokom čim več svobodnih poti ter svobodne izbire, na koncu pa vse lutke oživimo (Majaron, 2006).

5.3 Lutka v povezavi z naravo

Na področju narave, kjer otroci raziskujejo svet, okolico okrog sebe, kjer eksperimentirajo in odkrivajo novosti, lahko lutka pripomore tako, da otrok spoznava živali, rastline, predmete, pojave okoli sebe. Spoznavajo in naučijo se spoštovati živa bitja. Spoznavajo obseg, raznolikost in lepoto narave (Kurikulum za vrtce, 1999).

Na področju narave nas lahko spremlja tudi lutka. Pri pripravi prizorov v naravi in ob spoznavanju življenjskega prostora lahko uporabimo različne vrste lutk. Lutka radovednica lahko otroke ves čas sprašuje in spodbuja k razmišljanju in iskanju odgovorov. Lutka lahko otrokom pripoveduje različne zgodbe in poučne stvari iz preteklosti, sedanjosti ali prihodnosti. Lahko pa nas tudi popelje v drugi svet. Z lutko otroci spoznavajo in rešujejo probleme iz okolja ter se učijo ravnanja z okoljem.

Pri naravoslovju lahko namesto kupljenega papirja uporabimo kar zelene liste in iz njih izdelamo travo. Ustvarjalni prostor zunaj, v naravi, je prav tako lutkovno gledališče. Lutkovne dejavnosti lahko otroci tako doživijo v stiku z okoljem (Korošec, 2006).

5.4 Lutka v povezavi z družbo

Lutka je nepogrešljiva pri vseh dejavnosti, in še kako pomembna je tudi v družbi. Z lutko lahko preverimo predznanje, ki ga otroci že imajo o predvideni vsebini. Vsebine pri tem predmetu so zelo obširne, zato je tudi možnosti za izvajanje lutkovnih dejavnosti zelo veliko. Lutka poskrbi za predstavitev različnih poklicev, seznanitev s preteklostjo, z vsakdanjo rutino, s povezanostjo

vrta in otrokove družine, z varnim vedenjem doma, s spoznavanjem, da si morajo vsi ljudje v določeni družbi pomagati in sodelovati. Otrok preko lutke pridobiva konkretne izkušnje za sprejemanje drugačnosti, razvija sposobnosti in spoznava načine za vzpostavljanje, vzdrževanje in uživanje v prijateljskih odnosih. Seznanja se z širšo družbo in kulturo. Z lutko se lahko seznanja s pravili v skupini in vrtcu ter z različnimi načini komuniciranja in prenašanja informacij (Kurikulum za vrtce, 1999).

Lutka lahko otrokom predstavi širšo družbo in kulturo. Seznanji jih z družino in družinskimi člani. Lutka lahko pokaže opravilo, ki se ga otroci s ponovitvijo naučijo. Seznanji jih tudi lahko z razlikami med ljudmi, pripadnostjo in spoštovanjem drugačnosti. Z lutko lahko tudi na področju družbe obravnavamo vsebine, ki so povezane z dogajanjem v sodobnem gledališču.

5.5 Lutka v povezavi z gibanjem

Otrok se z lutko giba, pleše, se sprosti. Lutka mu sledi pri plazenju, skakanju, plesu, se z njim kotali in vali. Gibanje povezujemo z zdravjem in predstavlja enega izmed dejavnikov, s katerim otroku omogočimo celovit razvoj v predšolskem obdobju (Kurikulum za vrtce, 1999).

Tudi z lutkami lahko neverbalno komuniciramo, kadar sporočila posredujemo z gibi posameznega dela telesa ali celega telesa in obrazom (Potokar, 2010).

Tako kot je otrok ustvarjal pri izdelavi lutk in lutkovnih predstav, je ustvarjal tudi, ko išče svoje načine in poti za rešitev različnih gibalnih nalog, z lastno domišljijo odgovarja na nove izzive ter izraža svoja čustva in občutja (Kroflič idr., 2001, str. 57).

5.6 Lutka v povezavi z matematiko

Uporaba lutke pride v poštev tudi pri številnih matematičnih operacijah. Pomaga nam lahko pri pridobivanju izkušenj, klasificiranju in razvrščanju igrač in drugih stvari, pri spoznavanju simbolov, grafičnih prikazov, simetrije, geometrijskih likov in teles, razvijanju miselnih operacij, ki so osnova za seštevanje in odštevanje. Lutko lahko za matematično dejavnost uporabimo vsak dan. Lahko prešteje otroke in jih spodbudi k pospravljanju in razvrščanju igrač. V jutranjem krogu lahko lutka vpraša, kdo od otrok manjka v vrtcu, kateri dan je in kakšno je vreme. Spodbudi jih tudi, da se razvrstijo v skupine ali v kolone (Kurikulum za vrtce, 1999).

Lutka je lahko odličen pomočnik pri matematiki. Je pripomoček, ki lahko otrokom razloži in pokaže marsikateri pojem. Ti si s konkretnim predmetom v rokah določene stvari lažje predstavljajo. Najbolje je, da učenje matematike poteka s praktičnimi aktivnostmi, ki omogočajo izkušensko učenje. Otroci lahko za seštevanje in odštevanje uporabljajo prstne lutke ter si z njimi pomagajo pri učenju pojma več in manj. Lutke na prstih jih motivirajo za zabavno učenje. Lutke lahko uporabimo pri osvajanju geometrijskih oblik – pri izdelavi lutke lahko denimo uporabimo različne predmete različnih oblik.

6. PRAKTIČNI DEL

6.1 Opis vrtca in skupine

Vrtec Cepetavček se nahaja v kraju Mirna Peč. Poslovalni čas vrtca je deset ur in pol. Vrtec začne sprejemati otroke ob 5.30, svojo dejavnost pa zaključuje ob 16.00, in sicer vsak delovni dan, od ponedeljka do petka. Strokovna podlaga vzgojno-izobraževalnega dela v vrtcu je nacionalni dokument Kurikulum za vrtce. Dnevni program traja od šest do devet ur. Vrtec izvaja program za prvo (otroci, stari od enega do treh let) in drugo starostno obdobje (otroci, stari od treh let do vstopa v šolo). Otroci so v letošnjem letu razporejeni v deset oddelkov.

Vključeni smo bili v skupino Gosenice, kjer so otroci stari od štiri do pet let. V skupini je 19 otrok, od tega devet deklic in deset dečkov. Skupino vodita vzgojiteljica in pomočnica vzgojiteljice.

6.2 Opis

Praktični del smo izvajali dva tedna v mesecu maju v vrtcu Cepetavček Mirna Peč, in sicer z otroki starimi od štiri do pet let. Izvedli smo šest dejavnosti, ki so zajemale vsa področja kurikula. Pri vsaki dejavnosti smo za motivacijo otrok uporabili lutko – ljubljenko skupine.

6.3 Namen

Namen praktičnega dela v diplomski nalogi je bil uporabiti lutko kot motivacijsko sredstvo za dejavnosti pri kurikularnih področjih v vrtcu.

6.4 Podrobna opredelitev

Motivacija je duševni proces, ki s pomočjo različnih motivov ali teženj vodi vedenje ljudi in ga usmerja k določenim ciljem. Otroka spodbudi k igri, ga usmerja, določa intenzivnost učenja in mu omogoči, da pri njem vztraja. Za dejavnosti, ki smo jih izvajali v vrtcu za diplomsko nalogo, smo si za motivacijo otrok izbrali lutko. Lutka – ljubljenske skupine je otroke sprejela že prvi dan in jih spremljala do zadnjega dne. Otroke smo za vsako dejavnost motivirali s pomočjo

lutke. Izvedli smo šest dejavnosti, ki so zajemala vsa področja kurikula (družba, jezik, umetnost, matematika, gibanje in narava).

6.5 Vzorec raziskovanja

Vzorec raziskovanja je 19 otrok, starih od štiri do pet let iz vrtca Cepetavček Mirna Peč iz skupine Gosenice.

6.7 Cilji:

- uporabiti lutko kot motivacijsko sredstvo pri dejavnostih za kurikularna področja,
- spodbujati otroke, da se preko igre z lutko izražajo sproščeno,
- uporabiti lutko, da olajša vzpostavljanje komunikacije med odraslim in otrokom,
- spodbujati bogatenje besednega zaklada,
- uporabiti lutko tako, da otroke spodbuja k samostojnosti, iniciativnosti in ustvarjalnosti.

6.9. Priprave in evalvacije

6.9.1. Priprava za prvi dan

Področje: Družba

Število otrok: 19

Starost otrok 3-4

Tema: Moj kraj

Enota: spoznavanje kraja Mirna Peč

- Cilji:
- uporabiti lutko kot motivacijsko sredstvo za spoznavanje kraja Mirna Peč,
 - otrok spozna kraj Mirna Peč,
 - otrok spozna pomembne ustanove kraja Mirna Peč,
 - otrok razvija interes in zadovoljstvo ob odkrivanju domačega okolja,

- otrok lutki našteje in opiše značilnosti pomembnih ustanov kraja Mirna Peč,
- otrok spozna in komunicira z lutko,
- otrok pelje lutko v kraj Mirna Peč,
- otrok se z lutko pogovarja o kraju Mirna Peč.

Metode: pogovor, razlaga, demonstracija

Oblike: frontalna, skupna

Prostor: igralnica, kraj Mirna Peč

Sredstva in pripomočki: Lutka Zoja, fotografije značilnosti Mirne Peči, voziček.

METODIČNI POSTOPEK:

UVOD (10min): V uvodu pozdravimo otroke. Povemo jim, da smo v vrtec pripeljali prijateljico lutko Zojo, ki bo z nami v vrtcu preživela nekaj dni. Zoja se jim predstavi in otrokom pove, da ima v torbi nekaj fotografij, za katere ne ve, kaj prikazujejo, zato povpraša otroke, ali oni vedo, kaj je na njih. Otroci skupaj ugotavljajo, kaj je na fotografijah. Ko otroci ugotovijo, da gre za fotografije kraja Mirna Peč, jih Zoja prosi, če bi jo otroci peljali do tja. Otroci se navdušeno odpravijo na hodnik, kjer se preobujejo in preoblečejo.

GLAVNI DEL (45 min): Z otroki in lutko Zojo se peš odpravimo v Mirno Peč, kjer skupaj poiščemo trgovino, pošto, cerkev, gasilski dom, lekarno, pošto, gostilno in šolo. Otroci lutko Zojo peljejo do vsake stavbe, ki smo jo videli na fotografiji. Lutka otroke ob vsaki stavbi vpraša: Kaj je to? Zakaj potrebujemo to ustanovo? Kdo tam dela?

ZAKLJUČEK (10 min): Vrnemo se v vrtec. Otroci na steno obesijo fotografije kraja Mirna Peč.

EVALVACIJA

Po zajtrku smo se zbrali v jutranjem krogu. Pred seboj smo imeli veliko torbo in otrokom povedali, da smo danes nekoga pripeljali k njim v vrtec. Otroci so pozorno poslušali in opazovali, kaj imamo v torbi. Iz torbe je pokukala lutka Zoja. Otroke je lepo pozdravila in se jim predstavila. Povedala jim je, da bi se rada z njimi igrala. Otroci so jo z navdušenjem opazovali. Zoja je imela v torbi nekaj fotografij in je otroke prosila, če ji povedo, kaj je na njih, ker sama ni vedela. Fotografije so bile iz kraja Mirna Peč. Otroci ta kraj dobro poznajo, zato pri

ugotavljanju ni bilo težav. Zoja jih je prosila, da jo otroci tja tudi odpeljejo in si stavbe iz fotografij ogledamo v živo. Otroci so ji pripravili voziček, jo posedli vanj in se pripravili na odhod. Otroci so bili zelo motivirani, ker so lahko po pločniku vozili Zojo v vozičku. Vsake toliko časa smo otroke zamenjali za vožnjo vozička. Iskali smo stavbe iz fotografij in najprej našli pošto. Zoja je spraševala otroke tudi »Kaj je to pošta?« in »Kaj se dela tam?«. Potem smo šli naprej in poiskali še šolo, gostilno, trgovino, lekarno, cvetličarno in gasilski dom. Opazili smo, da je otrokom motivacija sčasoma upadala, saj je bil sprehod do Mirne Peči in nazaj v vrtec za njih sorazmerno naporen. Vrnili smo se v vrtec. Po malici smo spodbudili otroke, da na steno obesijo fotografije kraja Mirna Peč. Otroci si lahko tako vsak dan ogledujejo fotografije in se pogovarjajo o njih. Dejavnost je trajala uro in pol. Menimo, da smo dosegli zastavljene cilje. Otroke smo z lutko dobro motivirali in jih spodbudili k spoznavanju kraja Mirna Peč.

Slika 1: Lutka Zoja pozdravi otroke

Slika 2: Lutka Zoja kaže fotografije kraja Mirna Peč

Slika 3: Lutko Zojo položimo v voziček

Slika 4: Sprehod do kraja Mirna Peč

6.9.2. Priprava za drugi dan

Področje: Jezik

Število otrok: 18

Tema: Zojin novi dežnik

Cilji: - otrok se seznani s pravljico Zojin novi dežnik

- otrok lutki našteje živali iz zgodbe

- otrok komunicira z lutko

- otrok nastopa v lutkovni predstavi

- otrok spremlja lutkovno predstavo

- otrok s prstom in flomastrom nariše pot od živali do Zoje

- otrok prepozna žival na sliki in jo poimenuje

- otrok uporabi lutko za prosto igro.

Metode: m. pogovora, m. demonstracije, m. poslušanja, m. lastne aktivnosti

Oblike: frontalna, individualna, skupinska

Prostor: igralnica

Sredstva: pravljica Zojin novi dežnik, delovni listi, igra spomin

METODIČNI POSTOPEK:

UVOD: V uvodu motiviramo otroke z lutko Zojo, da prisluhnejo pravljici Zojin novi dežnik. Po pravljici lutka sprašuje otroke in jih spodbudi, da naštejejo živali, ki so nastopale v zgodbi. Skupaj obnovimo zgodbo.

GLAVNI DEL: Lutka Zoja prosi otroke, da ji zaigrajo zgodbo z lutkami. Vsak otrok dobi eno žival – lutko. Ker je nastopajočih v zgodbi samo šest, so otroci razdeljeni v skupine, ki se po končani predstavi zamenjajo. Otroci se z ročnimi lutkami postavijo za mizo in pričnejo z lutkovno predstavo. Vzgojitelj otroke ves čas spremlja in jim pomaga, če izgubijo nit zgodbe.

Ko vsi otroci pridejo na vrsto za nastopanje v lutkovni predstavi, se posedejo za mize. Vsak dobi delovni list, na katerem so narisane živali iz zgodbe in njihova pot do Zojinega dežnika. Otroci dobijo nalogo, da najprej s prstom prehodijo pot, nato jo pobarvajo še z barvico.

ZAKLJUČEK: V Zaključku so otroci razdeljeni v pet skupin in se igrajo igro spomin. Na sličicah so narisane živali iz pravljice. Otrok, ki dobi par, na glas pove, katera žival je na sliki.

EVALVACIJA:

Po zajtrku smo se zbrali v jutranjem krogu. Najprej smo se skupaj pozdravili, dežurna otroka sta preštela otroke in označila dan na koledarju. Povedali smo jim, da je tudi ta dan z nami Zoja. Zoja jih je lepo pozdravila in pokazala knjigo, ki jo je prinesla s seboj. Na glas je prebrala naslov »Zojin novi dežnik« in otroke vprašala, ali jo že poznajo. Otroci so odkimali, zato je zgodbo na glas prebrala. K poslušanju so pristopili zelo zainteresirano in navdušeno. Po prebrani pravljici, je Zoja otroke spodbudila, da naštejejo živali, ki so nastopale v zgodbi. Vsi otroci so naštevali

živali. Ob gledanju slikanice smo zgodbo skupaj tudi obnovili. Otrokom smo podali navodila, naj se usedejo k mizam. Vsak je dobil delovni list, na katerem so bile na eni strani naslikane živali iz zgodbe, na drugi strani pa je bil naslikana Zoja z dežnikom. Med živalmi in Zojo je bila na rahlo narisana potka. Naloga otrok je bila, da gredo najprej s prstkom po potki, nato pa še z barvico. Pri tej nalogi so si otroci razvijali drobno motoriko. Opazili smo, da so delali vsi otroci, pri tem pa imeli dolgo trajajočo motivacijo. Otroke smo z lutko Zojo spodbujali, da se čim bolj držijo črte. Ko je večina otrok že končala z delovnim listom, smo jim ponudili igro spomin. Vsi otroci so pravila te igre že poznali, vseeno pa smo jih skupaj obnovili. Poudarek smo dali na temu, da ko odkrijejo slikico, na glas povedo, katera žival je na sliki. Otroci so se igro igrali dvakrat, nekateri tudi trikrat. Popravili bi to, da bi bile sličice na tršem in ne na navadnem papirju, saj so otroci lahko videli sličico na drugi strani in tako nekajkrat goljufali pri pravilih igre. Dejavnost smo zaključili, ko smo opazili, da je otrokom motivacija upadla.

Slika 5: Poslušanje pravljice

Slika 6: Reševanje delovnih listov

Slika 7: Reševanje delovnih listov

Slika 8: Igra spomin

6.9.3. Priprava za tretji dan

Področje: Likovna umetnost

Cilj likovne zaposlitve: likovno ustvarjanje – slikanje motiva iz zgodbe

Likovno področje: slikanje

Likovna tema: Zojin novi dežnik

Likovni motiv: motiv živali

Likovna tehnika: slikanje s čopiči

Operativni cilji:

- razvijati in spodbujati otrokovo naravno nagnjenje do likovnega izražanja in pri njem
vzbujati veselje do likovno ustvarjalnega igranja

- spodbujanje otroka k radovednosti in veselju do umetnosti
- razvijanje ustvarjalnosti

Konkretni cilji:

- uporabiti lutko kot motivacijsko sredstvo za dejavnost s področja jezika
- otrok posluša pravljico Zojin novi dežnik
- otrok komunicira z lutko in ji obnovi zgodbo
- otrok lutki našteje živali iz zgodbe
- otrok uporabi lutko za likovni motiv
- otrok s tempera barvami riše lutko Zojo na risalni list

Metoda dela: razlaga, pogovor, demonstracija

Oblike dela: skupna, individualna

Material in orodja: čopiči, kozarec z vodo, tempera barve, risalni listi

Korelacija/integracija: jezik

Potek likovne zaposlitve:

1) Uvodni del:

Psihološki uvod: Poslušanje pravljice Zojin novi dežnik

Obravnavna vsebine: Po zajtrku se zberemo v jutranjem krogu. Otrokom povemo, da smo s seboj pripeljali (lutko) Zojo. Zoja jih lepo pozdravi. Vpraša jih, ali se spomnijo, katero pravljico jim je prebrala predvčerajšnjim. Ko se otroci spomnijo, da jim je prebrala pravljico Zojin novi dežnik, jo skupaj obnovimo. Zoja sprašuje otroke, katere živali so nastopale v zgodbi.

2) Osrednji del:

Napoved smotra: Danes boste na risalne liste s pomočjo čopičev in tempera barv, ki smo jih pripravili, slikali lutko Zojo in živali, ki so nastopale v zgodbi. Da bo imel vsak dovolj prostora, se bomo razdelili v pet skupin.

Navodila za delo: Vsaka skupina bo imela svojo mizo, na kateri bodo tempera barve, čopiči ter dva lončka z vodo. Risalne liste bomo razdelili, ko se boste udobno namestili na svoj stol.

Praktično delo: Otroke smo individualno spremljali, in jim po potrebi pomagali, da se ne bi umazali.

3) Zaključni del:

Prostorska organizacija: Psihološki uvod in obravnava vsebine je potekala na preprogi v jutranjem krogu. Slikanje je potekalo v igralnici na petih različno postavljenih mizah. Končana otroška dela smo postavili v igralnici na tla, kjer so se sušila.

Vrednotenje: Dela smo ovrednotili glede na starost otrok, torej glede na razvojne in ustvarjalne ter materialno – tehnične kriterije. Prav tako smo se z otroki pogovorili o končanih likovnih delih.

EVALVACIJA

Začeli smo z uvodnim delom, v katerem smo otroke motivirali za likovno dejavnost z lutko Zojo. Zojo so otroci že poznali od prejšnjih dni, zato predstavitev ni bila potrebna. Otroke je spraševala, če se spomnijo, katero pravljico jim je prebrala predvčerajšnjim. Ko so se otroci spomnili pravljice Zojin novi dežnik, smo jo skupaj obnovili. Našteli smo živali, ki so nastopale v zgodbi. Otroci so z veseljem sodelovali. Zoja je spodbujala vse otroke, najbolj tiste, ki so bili ves čas tiho. Otroci so jo še bolj zavzeto poslušali, ko je pred sebe postavila veliko torbo in jim povedala, da jim je nekaj prinesla. Iz torbe je izvlekla veliko posodo. Otroci so kar sami od sebe začeli naštevati stvari, ki bi lahko bile v posodi. Posodo smo odprli in ugotavljali, kaj je v njej. V posodi so bili čopiči, tempera barve in risalni listi. Otrokom smo povedali, da bomo slikali lutko Zojo in živali, ki so nastopale v zgodbi. Otroci so bili zelo motivirani in vsak je na glas povedal, kaj bo naredil. Otroci so se posedli za mize. Razdelili smo risalne liste, čopiče, barve, lončke z vodo in jih spodbudili k izdelovanju. Otroci so z navdušenjem ustvarjali in se umirjeno pogovarjali med seboj. Vsi otroci so naslikali eno žival, nekateri tudi več. Vsak izdelek smo podpisali z otrokovim imenom. Otroke smo zbrali na blazini, jih umirili in jim razložili, da si bomo skupaj ogledali izdelke, ki so jih danes ustvarili. V zaključku so si otroci z zanimanjem

ogledali razstavo na hodniku. Vrnili smo se v igralnico, kjer smo skupaj zapeli in zaplesali na skladbo Moj medvedek Jaka. Otrokom smo kazali gibe, ki so jih ponavljali za nami. Dejavnost je trajala eno dobro uro. Menimo, da smo dosegli zastavljene cilje. Otroci so nam sledili in upoštevali navodila. Z lutko Zojo so bili dobro motivirani.

Slika 9: Ples Moj medvedek Jaka

6.9.4. Priprava za četrti dan

Področje: matematika

Korelacija z drugimi področji: gibanje

Število otrok: 19

Starost otrok: 4-5

Tema: geometrijske oblike, razvrščanje, barve

Cilji:

- uporabiti lutko kot motivacijsko sredstvo za matematično dejavnost
- otrok komunicira z lutko o matematičnih likih
- otrok z lutko doživlja matematiko kot prijetno izkušnjo
- otrok z lutko spozna geometrijske oblike (krog, trikotnik, štirikotnik, šestkotnik)
- otrok lutkine predmete razvršča po obliki in barvi
- otrok iz delovnega lista izreže oblačila za lutko, ki so različnih geometrijskih oblik
- otrok pobarva in poimenuje lutkina oblačila
- otrok izbira in sestavlja oblačila za lutko Zojo

Metode: m. pogovora, m. razlage, m. poslušanja, m., demonstracije, m. lastne aktivnosti

Oblike: frontalna, skupna, individualna

Prostor: igralnica

Sredstva: lutka Zoja, obroči, geometrijski liki, različni predmeti iz igralnice, delovni listi, škarje, barvice.

METODIČNI POSTOPEK:

UVOD

Zberemo se v jutranjem krogu, kjer nas že čaka lutka Zoja. Skupaj se pozdravimo. Zoja otroke prešteje. S seboj prinese geometrijske like in jih položi na tla. Otroke sprašuje, ali vedo, kašne oblike so liki, ipd. Kasneje jih vpraša tudi po barvi.

GLAVNI DEL

V vrečki ima Zoja nekaj predmetov. Razdeli jih med otroke in vsakega spodbudi, da predmet, ki ga je dobil, položi v geometrijski lik, ki je enake oblike kot predmet. Predmete bomo najprej razvrščali po obliki, nato še po barvah. Kasneje vsak otrok poišče predmet iz igralnice in ga položi v lik enake oblike.

ZAKLJUČEK

V zaključku se razgibamo z obroči. Vsak otrok dobi obroč in ponavlja gibe za menoj. Otroci imajo možnost, da tudi oni pokažejo en gib, mi pa ga ponovimo za njim. Pospravljanje obročev izkoristimo tudi za poimenovanje barv. Vsak otrok, ko prinese obroč na stojalo, pove barvo obroča. Nato vsi skupaj zaplešemo ples Bela lilija. Vsak otrok, ki je v krogu, pove, kakšne barve je njegova majčka, mi pa namesto 'bela lilija' zapojemo npr. 'roza lilija'. Dejavnost zaključimo, ko opazimo, da je otrokom motivacija upadla.

EVALVACIJA

Po zajtrku smo se zbrali v jutranjem krogu. V igralnico je prišla lutka Zoja. Otroci so se jo razveselili in si želeli njene pozornosti. Ker lutka pritegne otrokovo pozornost, je nastala tudi popolna tišina. S pomočjo lutke smo vodili vsakodnevno dejavnost, ki jo sicer izvaja vzgojiteljica skupine. Zoja je otroke preštela in spodbudila dežurna otroka, da označita dan na koledarju in narišeta današnje vreme. Zoja je otrokom prinesla velike geometrijske like. Otroke je spraševala ali vedo, kaj je to. Nekateri otroci so rekli, da so to črke. Otroci so takoj prepoznali krog, drugih likov pa večina ni znalo poimenovati. V rokah smo držali trikotnik. Otroke smo preko lutke spodbudili k seštevanju kotov. Tako smo prišli do trikotnika in štirikotnika. Ko smo poimenovali vse geometrijske like, smo jih položili na tla. Otrokom smo povedali, da jim je Zoja prinesla tudi nekaj predmetov različnih oblik, ki bi jih rada razvrstila v geometrijske like po obliki. Otroci so bili navdušeni in motivirani. Iz vrečke je vsak otrok vzel en predmet in ga držal v roki, dokler niso vsi dobili enega predmeta. Prvi smo začeli mi z lutko Zojo, ki je v rokah držala kocko in jo položila v štirikotnik. Vsi so po vrsti prihajali na sredino kroga, povedali, katere oblike je njihov predmet in ga položili v določen geometrijski lik. Ko smo

opazili težave, smo otroka spodbudili, da skupaj preštejemo kote na liku. Tako je otrok lažje razumel, zakaj je neki lik trikotnik oziroma štirikotnik. Kasneje smo predmete razvrščali še po barvah. Razvrščanje po barvah je otrokom šlo veliko bolje od rok kot razvrščanje po oblikah. Da smo matematično področje povezali še z gibalnim, smo se v zaključku razgibavali z obroči. Vsak otrok je dobil svoj obroč in si poiskal prostor v igralnici. Kazali smo različne vaje za razgibavanje, oni pa so ponavljali za menoj. Vsakemu otroku smo dali možnost, da je pokazal svoj gib. Vsako vajo smo naredili desetkrat. Otroke smo spodbudili k štetju do deset. Po nekaj minutah smo pospravili obroče na stojalo. Otrok, ki je prinesel obroč, je povedal, kakšne barve je. Za konec smo se v krogu prijeli za roke in zaplesali rajalni ples Bela lilija. Otrok, ki je bil v krogu, je povedal, kakšne barve je njegova majčka. Tako smo denimo namesto 'bele lilija' zapeli 'modra lilija'. Otroci so bili motivirani in so nestrpno čakali, da bodo izbrani za ples v krogu. Po nekaj minutah smo dejavnost zaključili. Dejavnost je trajala dobro uro. Med samimi dejavnostmi je v oddelku vladala pozitivna klima. Menimo, da smo z lutko dobro motivirali otroke, saj so bili pripravljeni na dejavnosti in so v njih z veseljem aktivno sodelovali.

Slika 10: Spoznavanje geometrijskih oblik

Slika 11: Razvrščanje predmetov po geometrijski obliki

Slika 12: Razvrščanje predmetov po geometrijski obliki

Slika 13: Gibanje z obroči

6.9.5. Priprava za peti dan

Področje: gibanje

Oblika (vrsta) gibalno športne vzgoje: Vadbena ura

Tema: Naravne oblike gibanja

Enota: Plazenje, poskoki, kotaljenje

Stopnja učnega procesa: Utrjevanje

Globalni cilji:

-sproščeno izvajanje naravnih oblik gibanja

Konkretni cilji:

- uporabiti lutko kot motivacijsko sredstvo za gibalno dejavnost
- otrok komunicira z lutko in jo posluša
- otrok se giblje z lutko
- otrok preko ovir pomaga najti lutkina oblačila
- otrok med gibanjem pobira lutkina oblačila
- otrok na vrvico obeša lutkina oblačila in si izboljšuje fino motoriko
- otrok se giblje toliko časa, dokler ne pobere in obesi vseh oblačil
- otrok se med gibalno dejavnostjo igra in giblje z lutko.

Oblike dela: Skupinska: Skupna: Individualna:

Metode dela: Demonstracija: Razlaga: Razgovor:

Pripomočki in pomagala	Število	Pripomočki in pomagala	Število
Obroči	5	Lutka	1
Blazine	1	Vrvica	1
Tunel	1	Ščipalke	50
Klop	1	Oblačila iz papirja	50

<i>UVODNI DEL</i>	Trajanje: 10 min	
<p>Motivacija: Kot vsak dan, je tudi tokrat z nam lutka Zoja, ki otroke lepo pozdravi. Pove jim, da si je želela, da bi se za današnji obisk v vrtec oblekla nekaj posebnega. Ko pa je odprla omaro, ni bilo v njej nič oblačil. Bila je žalostna, ker je nekdo njena oblačila razmetal po celem domu. Otroke prosi, da ji pomagajo najti oblačila in jih nato skupaj obesijo na vrvico. Odpravimo se v avlo vrtca, kjer otrokom podamo podrobna navodila.</p> <p>Ogrevanje:</p> <p>Po prostoru razporedimo obroče, ki predstavljajo gnezda. Obročev je toliko, kot je otrok. Ko igra tamburin otroci, »ptički«, »letajo« po prostoru. Ko ta utihne, morajo otroci najti prosti obroč, pred tem pa en obroč odvzamemo, tako da eden od otrok ostane brez obroča.</p> <p>Tisti, ki ostane brez obroča, nato dobi odvzeti obroč, v katerem ob igranju tamburina teče na mestu, ko je tišina, pa počepne. Igramo tako dolgo, dokler ne ostaneta le še dva otroka.</p>	<p><i>Oblike dela</i></p> <p>skupna</p>	<p><i>Metode dela</i></p> <p>razlaga</p>

<p>Razgibavanje (5 min): Uporaba obročev</p> <p>Otroke se razporedi tako, da imajo dovolj prostora za izvajanje vaj. Vaje demonstriramo, otroci pa nas posnemajo:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Obroč položimo na tla in stopimo vanj. Stojimo razkoračeno in krožimo z glavo, najprej v levo, nato v desno stran; pet ponovitev. 2. Kroženje ramenskega obroča: primemo obroč v roke, stojimo v razkoraku in krožimo najprej z levo roko, nato z desno roko; pet ponovitev. 3. Obroč držimo z obema rokama, in ga dvignemo visoko v zrak. Stojimo razkoračeno, nato se nagibamo v levo in desno stran; pet ponovitev. 4. Obroč držimo z obema rokama, roke iztegnemo predse in premikamo celotni trup, najprej v levo nato še v desno stran; pet ponovitev. 5. Obroč vrtimo z boki; pet ponovitev. 6. Predklon: Obroč držimo z obema rokama in ga najprej položimo na tla, nato pa ga dvignemo visoko v zrak; pet ponovitev. 7. Obroč položimo na tla. Petkrat sonožno skočimo v obroč in vzvratno nazaj iz obroča. 8. Obroč držimo z obema rokama. Rahlo smo sklonjeni in stopimo v obroč in nato iz obroča; pet ponovitev. 	<p><i>Oblike dela</i></p> <p>skupna</p>	<p><i>Metode dela</i></p> <p>Razlaga in demonstracija</p>
---	---	---

<p>GLAVNI DEL</p>	<p>Trajanje: 15 min</p>
<p>Motivacija: Za motivacijo med rekviziti na tla nastavimo Zojina oblačila. Na koncu poligona visi vrvica, kjer bodo otroci s ščipalkami obešali oblačila. Otroci si bodo s ščipalkami razvijali tudi fino motoriko. Povemo jim, da med potjo pobirajo oblačila, ki jih na koncu obesijo na vrvico. Po poligonu naredijo toliko krogov, dokler ne poberejo in obesijo vseh oblačil.</p>	

Metodični postopek:	Količina:	Oblike dela	Metode dela
1. <i>Na tleh je v vrsto postavljenih pet obročev. Otroci jih sonožno preskakujejo.</i>	8x	Skupna	Razlaga in demonstracija
2. <i>Otroci se uležejo in zakotalijo po blazini.</i>	8x		
3. <i>Otroci se plazijo skozi tunel.</i>	8x		
4. <i>Otroci se uležejo na klop in se z rokama vlečejo, da pridejo do konca.</i>	8x		

Organizacijska priprava:

Pred izvedbo gibalne dejavnosti preverimo varnost avle vrtca. Umaknemo mize in stole. Preverimo, ali so otroci primerno oblečeni in obuti. Opozorimo jih na nevarnosti v prostoru.

<p><i>UMIRJANJE</i></p> <p>Umirjamo se s plesom Rdeče češnje. Postavimo se v krog, se primemo za roke in plešemo po krogu naprej. Skupaj prepevamo. Pesem ponovimo trikrat:</p> <p>»Rdeče češnje rada jem, črne pa še rajši. V šolo tudi rada grem, vsako leto rajši. Tu nam prostor dajte za naše mlade dame, da bo sijalo sončece, oj sonce rumeno. Ti si lepa, ti si lepa, ti si pa najlepša«.</p> <p>Dejavnost zaključimo, ko opazimo, da je otrokom motivacija upadla. V zaključku se zberemo na blazini. Skupaj si ogledamo stojalo z Zojini oblačili. Otroke pohvalimo in jih spodbudimo k pospravljanju rekvizitov.</p>	<p>Trajanje: 3 min</p>
---	------------------------

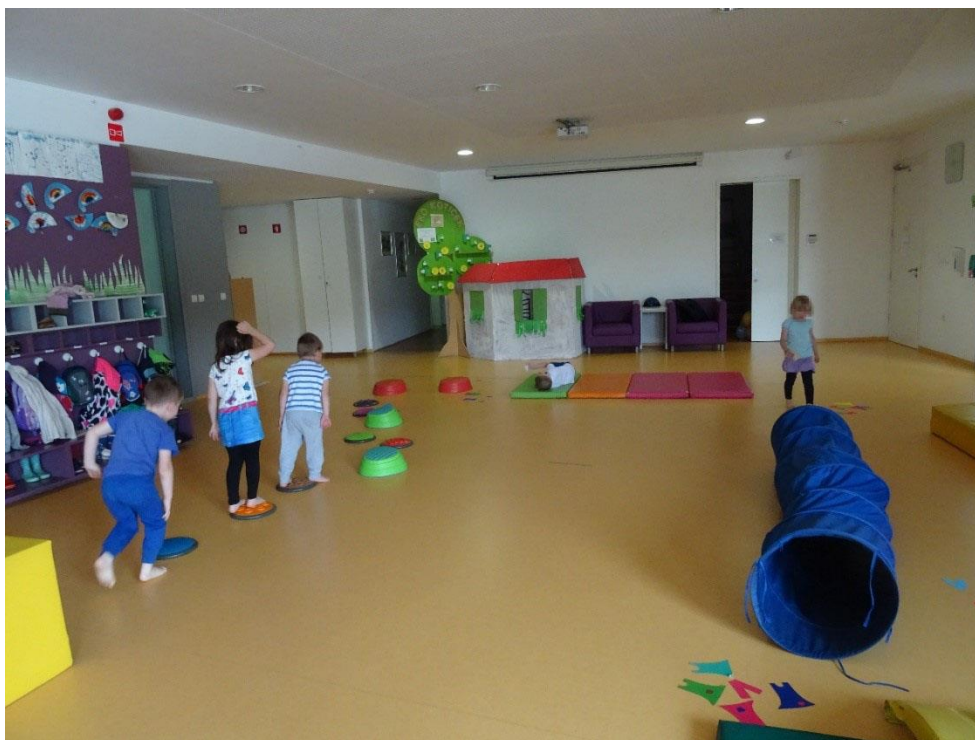
EVALVACIJA

Zjutraj smo v avli vrtca pripravili poligon za otroke. Po zajtrku smo se otrokom pridružili v jutranjem krogu. Kot vsak dan, je bila tudi tokrat z nami lutka Zoja, ki so se je otroci zelo razveselili. Zoja jim je povedala, da si je za današnji dan želela obleči nekaj posebnega, ko pa je odprla omaro, v njej ni bilo nobenih oblačil. Otroci so radovedno poslušali, kaj se je zgodilo Zoji in njenim oblačilom. Nato jim je Zoja povedala, da je nekdo vsa njena oblačila vrgel iz omare in zdaj so vsa razmetana na hodniku. Ko je otroke prosila, če ji pomagajo vsa oblačila pobrati, so bili otroci seveda takoj za, in so pohiteli proti vratom igralnice. Otrokom smo podali navodila, da si sezujejo copate in nogavice. Ko smo prišli v avlo, smo z Zojo prikazali izvedbo gibov na poligonu. Pokazala jim je tudi vrvico, ki je visela na koncu poligona, kjer so otroci obešali pobrana oblačila. Otroci so z navdušenjem začeli s hojo po poligonu. Otroke smo ves čas pozorno opazovali in jih spodbujali, da med potjo pobirajo oblačila. Največ pomoči so otroci potrebovali pri obešanju oblačil na vrvico, saj so nekaterim otrokom ščipalke povzročale težave. Presenečeni smo bili, da so se otroci vseeno zelo trudili in ostali pri vrvici, dokler jim ni uspelo obesiti oblačila. Oblačila smo na skrivaj sproti jemali z vrvice in jih polagali na poligon, saj bi drugače otroci oblačila prehitro pobrali in potem več ne bi imeli dovolj

motivacije. Otroci so bili dolgo motivirani, dejavnost je trajala dobre pol ure. Otroke smo zbrali na blazini pred vrstico z obešenimi oblačili in jih spodbudili, da si jih skupaj pogledamo. Pohvalili smo jih, da so Zoji pomagali pobrati in obesiti vsa oblačila. Potem smo jih razdelili v dve skupini. Ena skupina je pomagala zložiti oblačila na kupček in pospraviti ščipalke ter vrstico, druga skupina pa je meni pomagala pospraviti rekvizite v športni kabinet. Otroci so kasneje spraševali, kdaj bomo Zojo oblekli v ta oblačila. Veseli smo, da so bili tako motivirani in naredili vse tako, kot smo si zamislili. Dejavnost je z uvodnim in zaključnim delom trajala dobro uro.

Slika 14: Lutka Zoja prosi otroke za pomoč pri pobiranju oblačil

Slika 15: Otroci skozi poligon pobirajo oblačila za lutko Zojo

Slika 16: Pobiranje oblačil med poligonom

Slika 17: Obešanje oblačil s ščipalko na vrvico

6.9.6. Priprava za šesti dan

Področje: Narava

Tema: Pajkova mreža in gozdni material

Globalni cilj:

- Doživljanje in spoznavanje žive in nežive narave v njeni raznolikosti, povezanosti, stalnem spreminjanju in estetskih razsežnostih.
- Spodbujanje različnih pristopov k spoznavanju narave.

Etapni cilji:

- uporabiti lutko kot motivacijsko sredstvo za dejavnost s področja narave,
- otrok komunicira z lutko in se seznani s pajkovo mrežo,
- otrok se z lutko odpravi v gozd,
- otrok z lutko odkriva in spoznava gozdne plodove,
- otrok se giblje in igra s predmeti iz narave,
- otrok nabira gozdni material in iz njega gradi hišo za lutko Zojo,

- otrok razvija izražanje in komunikacijo, ko se igra z lutko.

		Metode in oblike dela
1. korak	Lutka Zoja v jutranjem krogu otroke motivira na naravoslovno dejavnost. Pove jim, da je zjutraj v gozdu srečala pajka, ki je spletel velikansko mrežo. Otroke povabi v gozd, da si jo skupaj pogledamo.	Pogovor, razlaga, frontalno
2. korak	Lutka Zoja otroke vodi v gozd. Spodbudi jih, da poiščejo pajkovo mrežo. Ko jo najdejo, si jo še od bližje pogledamo. Otroci poskušajo počasi in drug za drugim prehoditi pajkovo mrežo.	Skupna, individualna
3. korak	Didaktična igra: Otrokom zavežemo oči. Povemo jim, da bodo tipali gozdne plodove, ki bodo viseli na vrvici in ugotavljali, kaj je to.	Individualna
4. korak	Nabiranje gozdnega materiala in gradnja hiše za lutko Zojo.	Skupna
5. korak	Prosta igra v gozdu.	Skupna, individualna

Didaktični del priprave

<i>Cilji – operativni/konkretni</i>	<i>Vsebina/dejavnost</i>	<i>Pripomočki</i>	<i>Aktivnost otroka</i>	<i>Aktivnost vzgojitelja</i>
Jutranji del – jutranji krog				
Otroke z lutko motivirati za nadaljnjo dejavnost. Otrok aktivno	Motivacijski pogovor.	Lutka Zoja, Pajek (igrača)	Otroci aktivno poslušajo in sodelujejo pri razgovoru.	Spodbuja otroka k pogovoru in k odgovarjanju na vprašanja. Otroke spodbuja, da sodeluje pri razgovoru.

sodeluje pri razgovoru. Otrok si ogleduje pajka.				Otroke spodbuja, da pristopijo k pajku in si ga od bližje pogledajo
Osrednji del				
Otrok si ogleduje pajkovo mrežo in jo skuša prehoditi/preplaziti/preskočiti. Didaktična igra: »Kaj je to?« Otroci skušajo z zavezanimi očmi ugotoviti, kateri gozdni plod/material držijo v rokah.	Ogled pajkove mreže in gibanje skozi njo. Prepoznavanje gozdnih plodov, ki visijo na vrvici.	Pajkova mreža. Gozdni plodovi (storž, kostanjeva ježica, palica, vejice, listi, itn.)	Otroci si ogledujejo pajkovo mrežo in jo skušajo prehoditi. Otroci z zavezanimi očmi ugotavljajo, kaj držijo v rokah.	Vzgojitelj spodbuja otroke, da si ogledajo pajkovo mrežo in jo skušajo prehoditi. Vzgojitelj spodbuja otroke, da prepoznajo gozdni material in ga poimenujejo. Ob tem otroka drži in ga pelje ob vrvici, da se ne spotakne.
Zaključni del				

Otrok nabira gozdni material in gradi hišo za lutko, v kateri se otroci kasneje igrajo z lutko.				Spodbuja otroke k nabiranju gozdnega materiala in gradnji hiše za lutko.
---	--	--	--	--

Priloge/potrebščine (didaktični material)

Lutka Zoja, volna, storži, različni drevesni listi, različne drevesne veje, kamen, kostanjeva ježica, lesene palice, platenka, rutice.

Motivacija:

Po zajtrku se zberemo v jutranjem krogu. Ko vzgojiteljica skupine skupaj z dežurnima otrokoma preveri prisotnost otrok, začnemo z motivacijskim delom. V roki držimo lutko Zojo. Zoja pozdravi otroke. Pove jim, da je šla danes zjutraj v gozd in nekoga srečala. Govori počasi in z navdušenjem, da pridobi vso pozornost otrok. Pove jim tudi, da ga je prinesla s seboj. Iz žepa izvleče pajka. Otroke sprašuje, kaj je to in kaj pajek dela. Ko otroci ugotovijo, da pajek dela pajkovo mrežo, jim Zoja pove, da je pajek v gozdu naredil eno velikansko mrežo. Zoja vpraša otroke, ali bi jo želeli odšli pogledati. Otroci se navdušeno odpravijo na hodnik, kjer se preobujejo in hitro se odpravimo v gozd.

Osrednji del:

Odpravimo se v gozd in skupaj poiščemo pajkovo mrežo. Otrokom zastavimo nalogo, da se gibljejo, plazijo, preskakujejo pajkovo mrežo, brez da bi se je dotaknili. Povemo jim tudi, da bo nekaj otrok odšlo pogledat nekaj drugega. Ko bomo prišli nazaj, se bo skupina otrok zamenjala. Pomočnica vzgojiteljice ostane pri pajkovi mreži z otroki.

Igra: »Kaj je to?«. Otroke lahko za spoznavanje in raziskovanje gozdnih plodov motiviramo tudi s hojo ob vrvici, na kateri visijo različne stvari. Zjutraj pripravimo vrvico in jo napeljemo med različnimi ovirami (drevesa, grmi, itn.). Paziti moramo, da na poti odstranimo vse možne dejavnike, ki bi otroke ovirali pri hoji ob vrvici in da vrvico speljemo dovolj nizko, da jo lahko dosežejo vsi otroci oziroma višje, da ni vrvice v višini njihovega vratu. Na vrvico na večjih mestih pritrdimo sledi, ki pripadajo gozdnim plodovom (storži, različne veje, različni listi, kostanjevo lupino, itn.). Naloga otrok je, da se z zavezanimi očmi sprehodijo ob vrvici in se dotaknejo vsakega predmeta, ki je pritrjen na vrvico. Otroke spremljamo ob vrvici in jih postopoma spuščamo na pot. Otroke spodbujamo, da s tipanjem ugotovijo, kaj je kaj. S pomočjo te igre želimo otroke spodbuditi, da na poti prepoznajo čim več gozdnih plodov, ki jih lahko srečamo v naravi.

Zaključek

Potem ko vsi otroci pridejo na vrsto za prepoznavanje gozdnih plodov, se zberemo na enem mestu. Postavimo se v krog in se primemo za roke. Pokažemo jim vse predmete, ki so viseli na vrvici, in jih skupaj poimenujemo. Kasneje otroci za lutko Zojo zgradijo hišo iz materiala, ki so ga sami nabrali v gozdu. Z lutko se igrajo v njeni hišici.

EVALVACIJA

Že zjutraj smo odšli v vrtčevski gozd, kjer smo pripravili dejavnost za današnji dan. Z volno smo med drevesi napeljali pajkovo mrežo, nedaleč stran pa še vrvico, na katero smo obesili različne stvari iz gozda. Vejice z listi, vejice z iglicami, navadne veje, storže, na koncu pa smo obesili tudi plastenko. Odmaknili smo tudi vse večje veje, ki bi otroke lahko ovirale pri hoji. Ko smo prišli v vrtec, so nas otroci že veselo čakali in nam en čez drugega govorili, da so nas videli čez okno, ko smo šli v gozd. Spraševali so nas, ali imamo Zojo s seboj in kaj bomo danes počeli. Po zajtrku, ko smo se zbrali v jutranjem krogu, se nam je pridružila tudi Zoja. Otrokom smo povedali, da smo bili zjutraj v gozdu in nekoga srečali. Govorili smo počasi, da so nas otroci bolj radovedno poslušali. Otroke je takoj zanimalo, koga smo srečali. Iz žepa smo izvlekli pajka (igračo). Otroci so si ga lahko ogledali in ga prijeli v roke. Spraševali smo jih, kaj dela pajek. Ko so ugotovili, da pajek dela mrežo, smo jim povedali, da je v gozdu naredil eno velikansko mrežo. Ker je bila mreža ravno na naši poti, smo jo morali nekako preskočiti. In

uspelo nam je. Ker nas je zanimalo, ali bo uspelo tudi otrokom, smo jih vprašali, če bi šli v gozd pogledat pajkovo mrežo in jo poskusili preskočiti tudi oni. Otroci so bili seveda takoj za. Obuli smo se in se odpravili v gozd. Med potjo smo otroke spodbujali, da si ogledujejo gozd in poiščejo pajkovo mrežo. Kmalu so jo našli. Otrokom smo pokazali, kako naj jo poskušajo preskakovati. Ko smo videli, da so razumeli navodila, smo nekaj otrok odpeljali do vrvice z različnimi predmeti. Nekaj metrov preden smo prišli do vrvice, smo jim že zavezali oči. Previdno in počasi smo jih peljali do vrvice in jih spodbudili k prepoznavanju predmetov. Večina otrok je prepoznalo vejice z listi, navadno palico in plastenko. Nekaj težav smo opazili pri storžu in vejici z iglicami. Ko so otroci prišli do konca vrvice, so si lahko odvezali oči in pogledali predmete. Otrokom, ki niso prepoznali storža ali kakšnega drugega predmeta, so sedaj lahko videli ter slišali, kaj je. Otroci so se menjavali. Ko so vsi prišli na vrsto, smo se zbrali v krogu. Skupaj smo si še enkrat ogledali predmete, ki so viseli na vrvici, in jih poimenovali. Za zaključek so se otroci lahko z lutko Zojo prosto igrali po gozdu ter občudovali naravo in živali. Otroci so uživali in bili motivirani skozi celotno dejavnost.

Ker je bil to naš zadnji nastop za diplomsko nalogo in tako tudi zadnji dan v tej skupini, smo se poslovili od otrok. Povedali smo jim, da bo Zoja ostala pri njih v vrtcu, ker ji je tu všeč in ker bi se rada še naprej igrala z njimi. Otroci so bili veseli in navdušeni ter nam obljubili, da jo bodo pazili in skrbeli zanjo. Kasneje smo se zahvalili tudi vzgojiteljici za vso pomoč, spodbudo in nasvete.

Slika 18: Zoja pokaže otrokom pajka, ki ga je srečala v gozdu

Slika 19: V gozdu poiščemo pajkovo mrežo

Slika 20: Pajkova mreža

Slika 21: Prepoznavanje gozdnih predmetov z zaprtimi očmi

Slika 22: Prepoznavanje gozdnih predmetov z zaprtimi očmi

SKLEP

V teoretičnem delu smo se osredotočili na spoznavanje lutke in z njo povezane dejavnosti. V praktičnem delu diplomske naloge pa smo izvedli dejavnosti, v katerih smo uporabili lutko kot motivacijsko sredstvo za vsa kurikularna področja (družba, jezik, umetnost, matematika, gibanje in narava).

Praktični del diplomske naloge smo izvajali dva tedna v mesecu maju. Dejavnosti smo izvajali v vrtcu Cepetavček Mirna Peč, v skupini Gosenice, ki jo sestavlja 19 otrok, starih od 4 do 5 let. Dejavnosti so bile skrbno načrtovane in v celoti izvedene. Otroci so se v dejavnosti z veseljem vključevali in bili večino časa aktivni. Dejavnosti so bile zasnovane tako, da smo se dotaknili vseh področij kurikuluma. Ročna lutka je postala ljubljenska skupine in je motivacijsko vplivala na otroke. Dejavnosti so potekale bolj aktivno, otroci pa so pokazali več navdušenja, kot običajno. Posredovana nova vsebina je otrokom predstavljala izziv, ki so ga s pomočjo lutk takoj dosegli.

Ko smo pri dejavnostih uporabili ročno lutko so bili veselje, motivacija in vztrajnost veliko večji. S tovrstno motivacijo so bili otroci veliko bolj sproščeni in je v skupini vladalo očitno boljše vzdušje. Otroci so pri dejavnostih bolje sodelovali in se vanje tudi aktivneje vključevali. Lutka Zoja bo ostala v skupini otrok do konca šolskega leta. Tako se bodo otroci lahko z njo igrali, se pogovarjali, vzgojiteljica pa jo bo lahko uporabila kot motivacijsko sredstvo pri dejavnostih. Menimo, da smo z uporabo lutke spodbudili k sodelovanju vsaj za kratek čas tudi otroke, pri katerih nam to sicer ne uspe.

Po končanih dejavnostih smo ugotovili, da lutka deluje kot dobro motivacijsko sredstvo pri dejavnostih za kurikularna področja. Otroci so se prek igre z lutko izražali sproščeno. Lutka je olajšala vzpostavitev komunikacije med odraslim in otrokom ter omogočila bogatenje besednega zaklada med igro. Spodbujala jih je k samostojnosti, iniciativnosti in ustvarjalnosti.

LITERATURA

- Borota, B., Geršak, V., Korošec, H., Majaron, E. (2006). *Otrok v svetu glasbe, plesa in lutk*. Koper: Pedagoška fakulteta Koper.
- Brezničar, S., Šušteršič, M., Vižintin, B., Oven, A., Petrovič, M., Bezjak, N. (2014). *Izdelava lutke, lutka in lutkovna igra kot terapevtski in didaktični pripomoček*. Ljubljana: Kulturno umetniško društvo Moment.
- Golub, Z. (2003). *Šolsko lutkovno gledališče z zbirko lutkovnih igrice*. Nova Gorica : Educa.
- Hunt, T., Renfro, N. (1982). *Puppetry in Early Childhood Education*. Austin, Texas: Nancy Renfro Studios.
- Korošec, H. (2003). *Lutke in gledališka igra kot oblika simbolne igre*. *Sodobna pedagogika*, str. 190-204.
- Korošec, H. in Majaron, E. (2002). *Lutka iz vrtca v šolo*. Ljubljana : Pedagoška fakulteta.
- Korošec, H. (2004). *Simbolna igra z lutko – način komunikacije v razredu*. Magistrsko delo, Ljubljana: Univerza v Ljubljani: Pedagoška fakulteta.
- Kroflič 2001, R. (2002). *Otrok v vrtcu. Priročnik h kurikulu za vrtce*. Maribor: Obzorja.
- *Kurikulum za vrtce*, (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport. Urad RS za šolstvo.
- Majaron, E. (2002). *Lutka, naša vsakodnevna pomočnica*. V: Korošec, H., Majaron, E. *Lutka iz vrtca v šolo*. Ljubljana. Pedagoška fakulteta.
- Varl, B. (1995a). *Moje lutke – lutke na palici*. Šentilj : Aristej.
- Varl, B. (1995b). *Moje lutke – lutke na nitkah*. Šentilj : Aristej
- Varl, B. (1997b). *Moje lutke – ročne lutke*. Šentilj : Aristej
- Varl, B. (1997c). *Moje lutke – ploske lutke*. Šentilj : Aristej
- Varl, B. (1997č). *Moje lutke – mimične lutke*. Šentilj : Aristej
- Varl, B. (1997d). *Moje lutke – maske*. Šentilj : Aristej
- Varl, B. (1998). *Igrajmo se z lutkami*. Celovec; Dunaj; Ljubljana: Mohorjeva družba.
- Pokrivka, V., (1985). *Dijete i scenska lutka*. Šolska knjiga. Zagreb.
- Potokar, K. (2010). *Vloga lutke v ekološki vzgoji: ko odpadni material spregovori*. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.

- Šinko, S. (2008). Vloga lutkovnega gledališča pri kulturni vzgoji otrok. Revija za elementarno izobraževanje. Pridobljeno 28. 4. 2018, s: <https://dk.um.si/Dokument.php?id=116963>
- Trefalt, U. (1993). Osnove lutkovne režije. Ljubljana: zveza kulturnih organizacij Slovenije.
- Zapiski s predavanj. (2017). Lutkovno gledališka vzgoja. Maribor: Pedagoška fakulteta.
- <https://sl.wikipedia.org/wiki/Motivacija>, 3. 2. 2019.
- Woolfolk, A. (2002). Pedagoška psihologija. Ljubljana, Educy.